

12Α-7: Κλασική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική, Πολεοδομία, Οικιστική

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΕΡΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

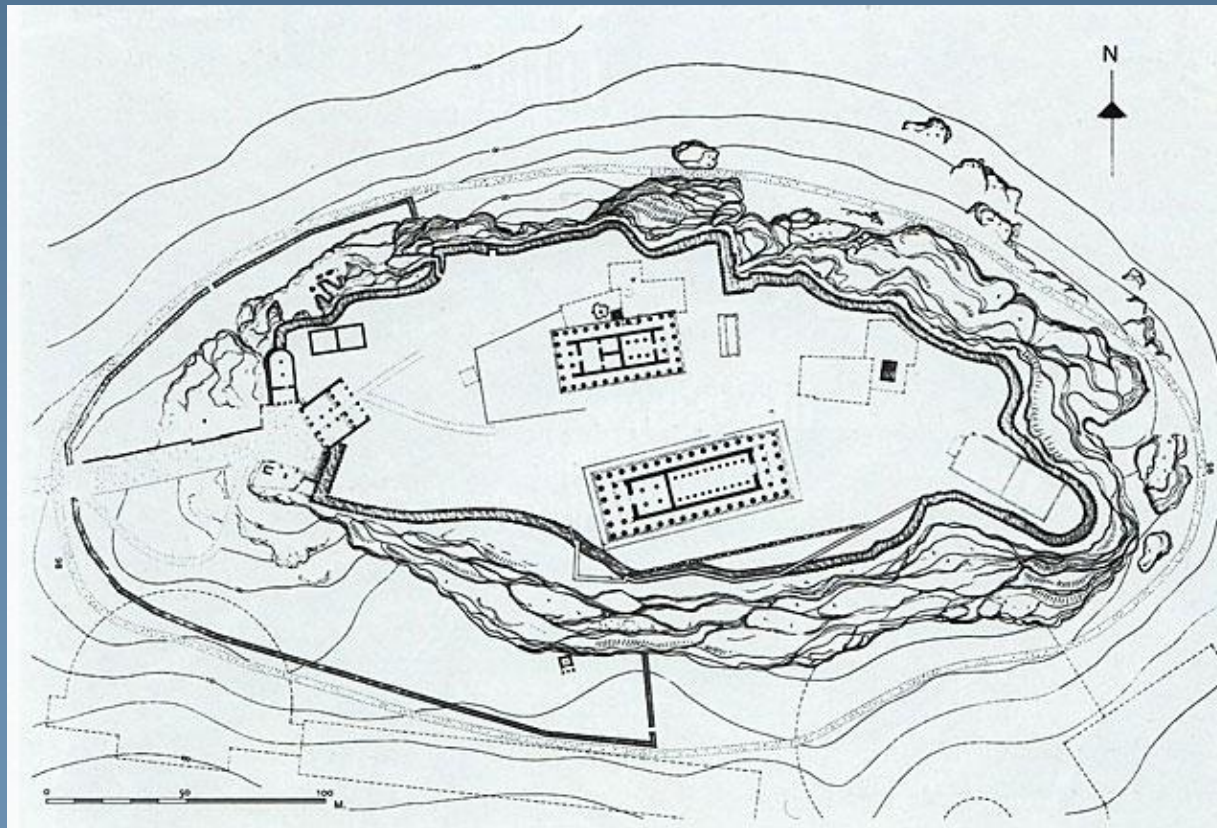
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ, ΚΤΙΡΙΑ, ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Η Ακρόπολη της Αθήνας

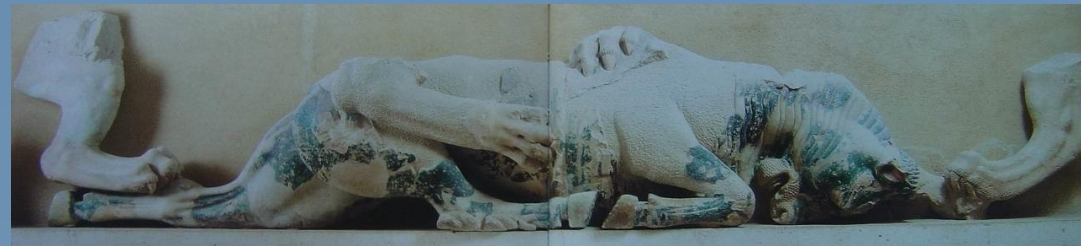
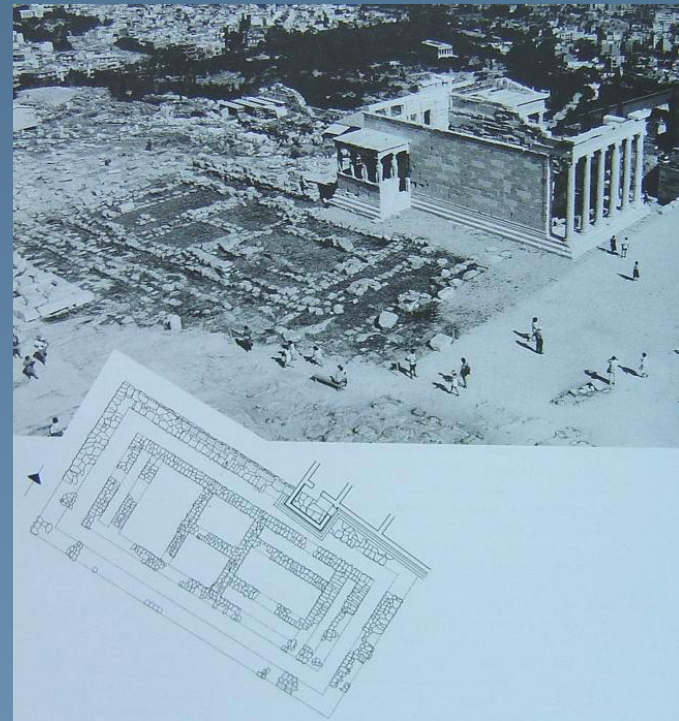
Ακρόπολη και Πεισιστρατίδες

- 566 π.Χ.: Αναδιοργάνωση της τελετής των Παναθηναίων και ταχεία ανοικοδόμηση του νοτίου ναού («κτήριον Η» ή «πρωταρχικός Παρθενών»)
- Επί Πεισιστρατιδών : Ανοικοδόμηση του αρχαίου νεώ: Βόρεια του ναού υφίστανται μερικά μικρά τεμένη και ιερά: Ερέχθειον, Πανδρόσειον, Κεκρόπτιον κ.λπ.

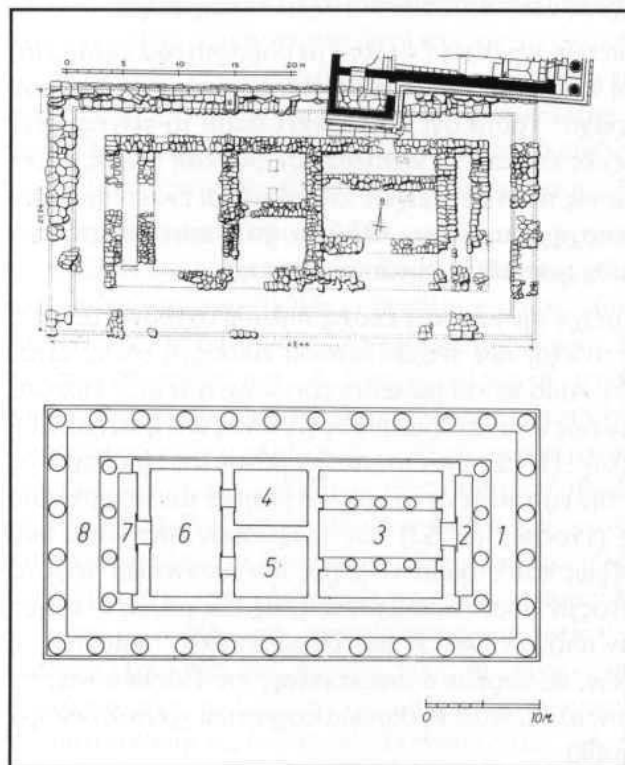
Ο «αρχαίος νεώς» της Αθηνάς (570 π.Χ.)

- Διατηρήθηκαν τα θεμέλια του ναού ανάμεσα στο Ερέχθαιο και τον Παρθενώνα.
- Περίπτερος ναός «εν παραστάσι» με 6x12 κίονες (21,30x43,15 μ.).
- Στον κυρίως ναό συνυπάρχουν τέσσερις χώροι.
- Χρήση παριανού μαρμάρου (κεραμίδια, σίμες, εναέτια γείσα, τμήμα μετοπών, αετωματικά γλυπτά).

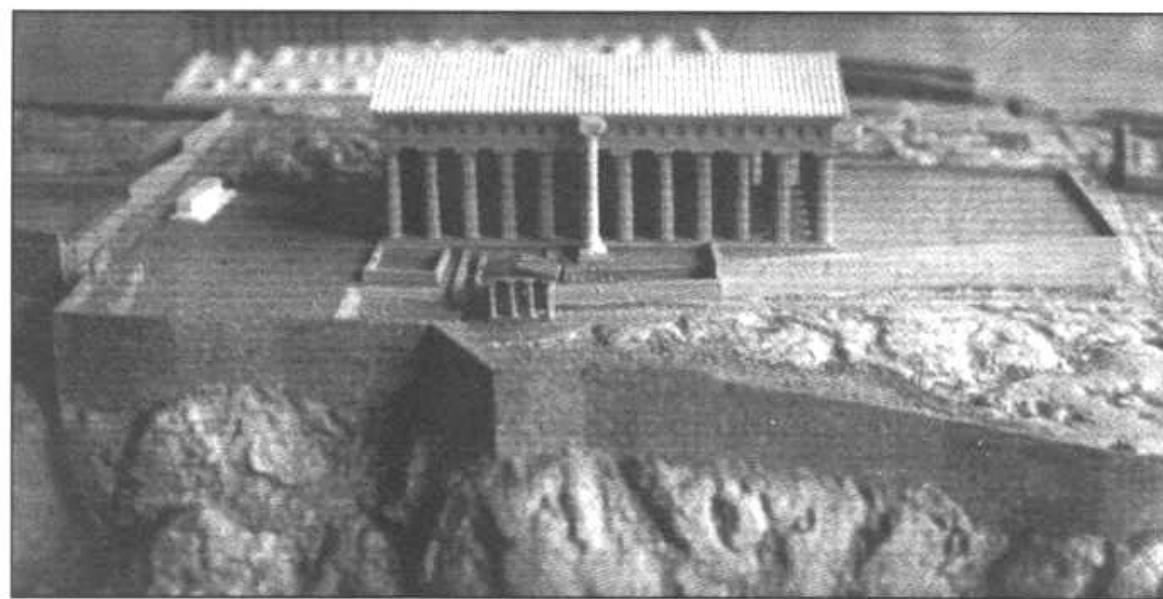

Ο «αρχαίος νεώς»

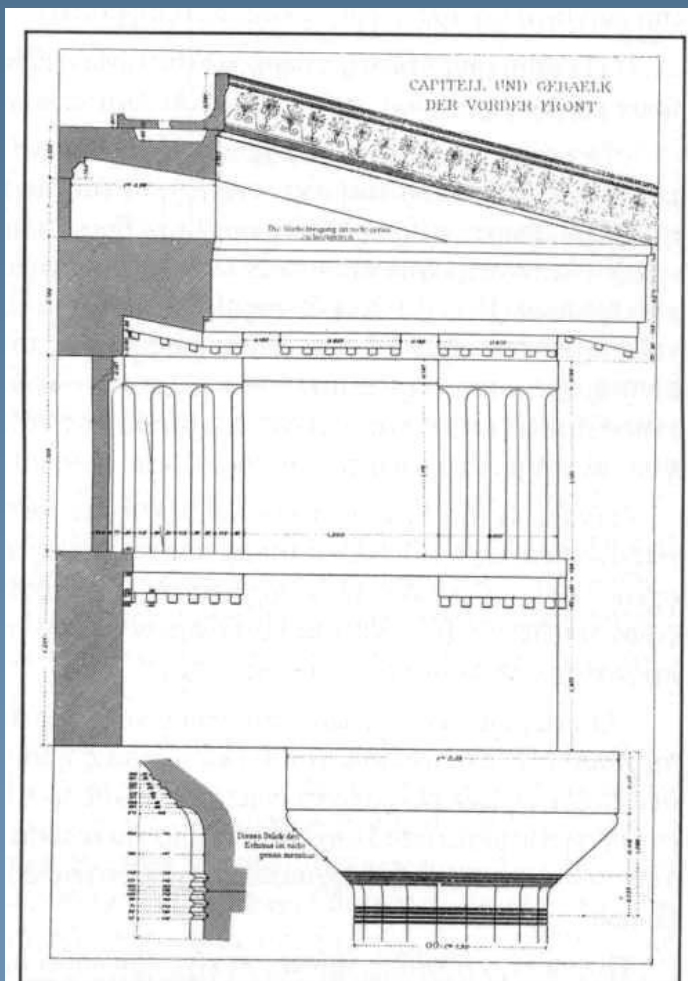
Εικ.10 Άνω. Τα θεμέλια του αρχαίου νεώ (Dörpfeld). Κάτω. Αναπαράσταση της κατόψεως του 'αρχαίου νεώ: 1. ανατολικό πτερόν, 2. ανατολική πρόστασις, 3. ανατολικό διαμέρισμα (ιερόν της Αθηνάς), 4-5-6. δυτικό διαμέρισμα (οπισθοδόμος), 4. αριστερό δωμάτιο οπισθοδόμου, 5. δεξιό δωμάτιο οπισθοδόμου, 6. προθάλαμος οπισθοδόμου, 7. δυτική πρόστασις, 8. δυτικό πτερόν

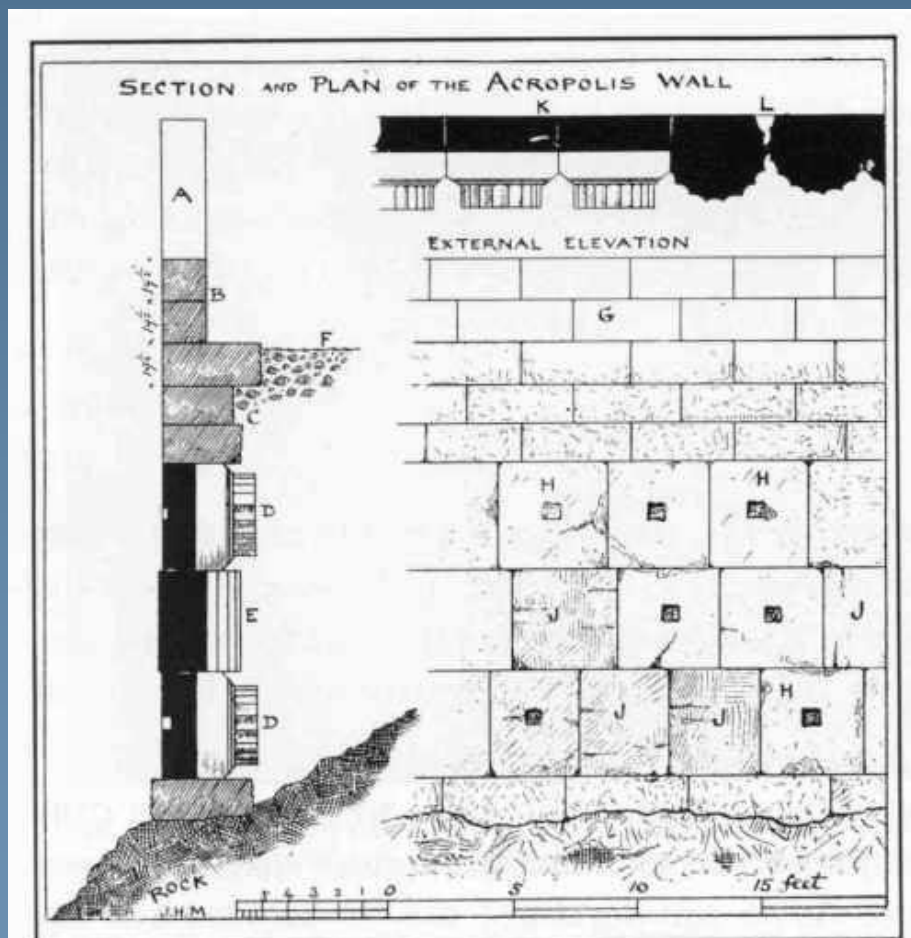
Εικ.13 Ο 'αρχαίος νεώς , ο κίων στο Κεκρόπιον, το Πανδρόσειον και άλλα κτίσματα προγενέστερα του Ερεχθείου. Λεπτομέρεια από το αρχιτεκτονικό ομοίωμα στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως

Ο αρχαίος νεώς

Εικ.11 Μερική αναπαράσταση της όψεως του 'αρχαίου νεώ (Dörpfeld)

Εικ.12 Δωρικά κιονόκρανα αναχρησιμοποιημένα στο βόρειο τείχος (Middleton)

Το βόρειο τείχος της Ακρόπολης

Κεκρόπιο

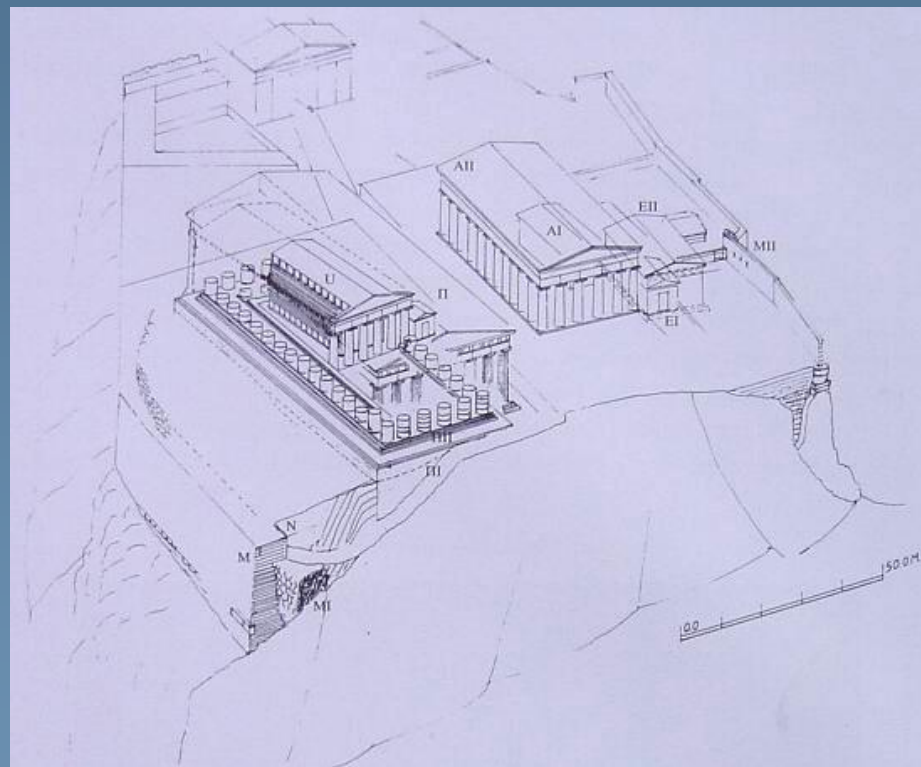

Εικ.13 Ο 'αρχαίος νεώς , ο κίων στο Κεκρόπιον, το Πανδρόσειον και άλλα κτίσματα προγενέστερα του Ερεχθείου. Λεπτομέρεια από το αρχιτεκτονικό ομοίωμα στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως

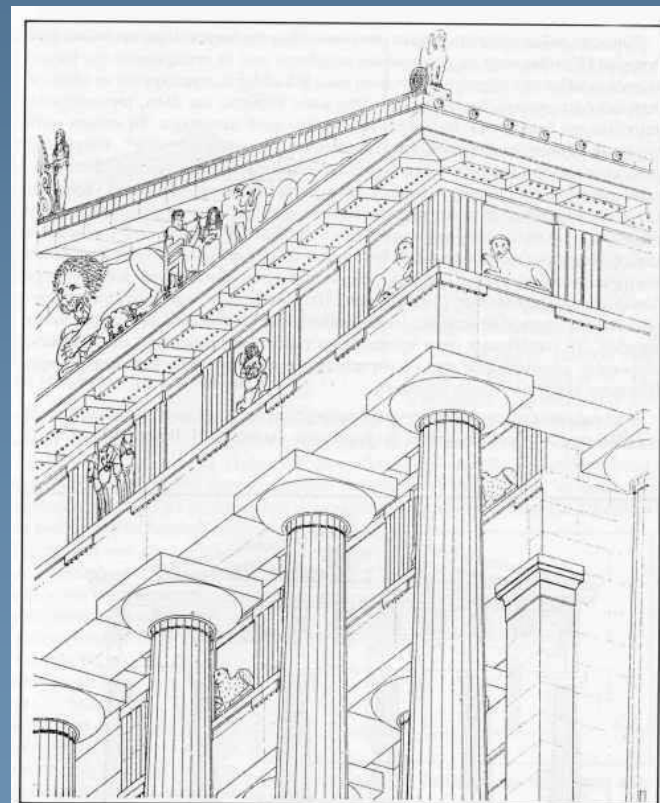
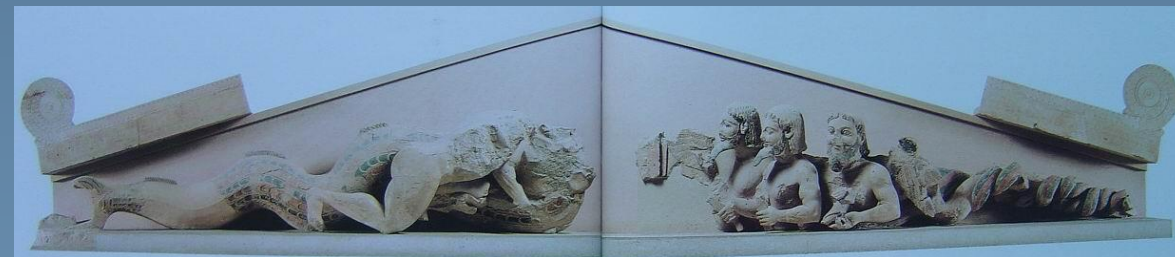
Ο «πρωταρχικός Παρθενών»

- Θέση: στη θέση του Παρθενώνα των κλασικών χρόνων.
- Χρονολόγηση: αρχές 6ου αι. π.Χ.
- Μεγάλων διαστάσεων περίπτερος ναός από πωρόλιθο.
- Διακόσμηση: πύρινα αετωματικά γλυπτά και μαρμάρινες μετόπες.

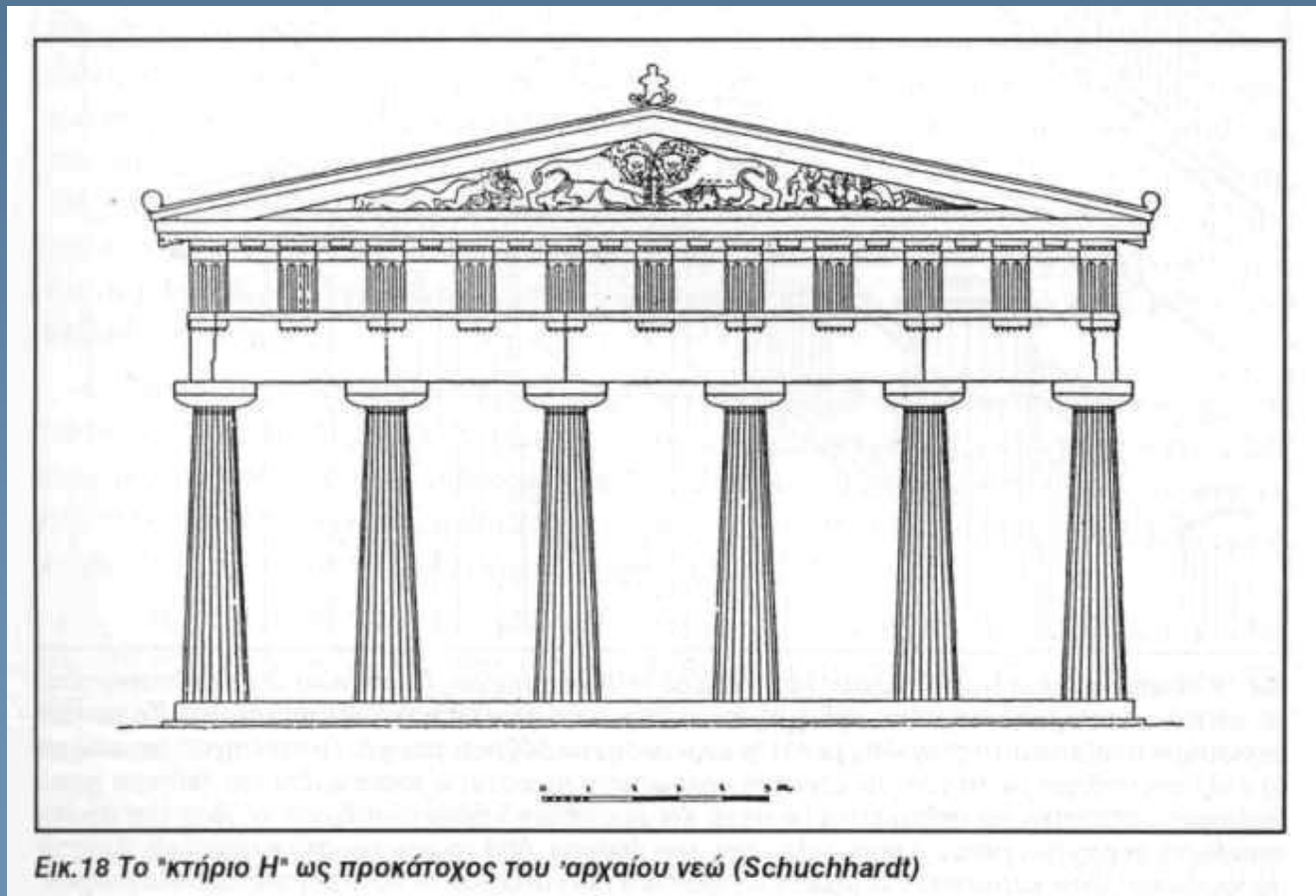
«Κτήριον Η» ή «Πρωταρχικός Παρθενών»

Εικ. 19 Αναπαράσταση της ΒΑ γωνίας του 'κτηρίου Η' (πρωταρχικός Παρθενών) Ο σκόκος παρίσταται ως δίστυλος εν παραστάσει, είναι, όμως, εξ ίσου πιθανόν ότι ήταν τετράστυλος πρόστυλος. Το γωνιαίο ακρωτήριο παρίσταται στην πρώτη, μετά την ανανέωση του βάθρου, μορφή. Το πρωταρχικό ακρωτήριο (ή έλιξ) συνυπάρχει με το νέο. Το κορυφαίο ακρωτήριο παρίσταται ανανεωμένο για δεύτερη φορά (αλλαγή προγενεστέρου ανθεμίου ή γλυπτού και προσθήκη κορών εκατέρωθεν). Από την πρώτη ανανέωση παραμένει μόνον ο κεντρικός λίθος του βάθρου. Από το πρωταρχικό ακρωτήριο (Γοργώ) παραμένουν μόνον κατάλοιπα του μικρού υποβάθρου του κάτω από το πολύ μεγαλύτερο νέο βάθρον.

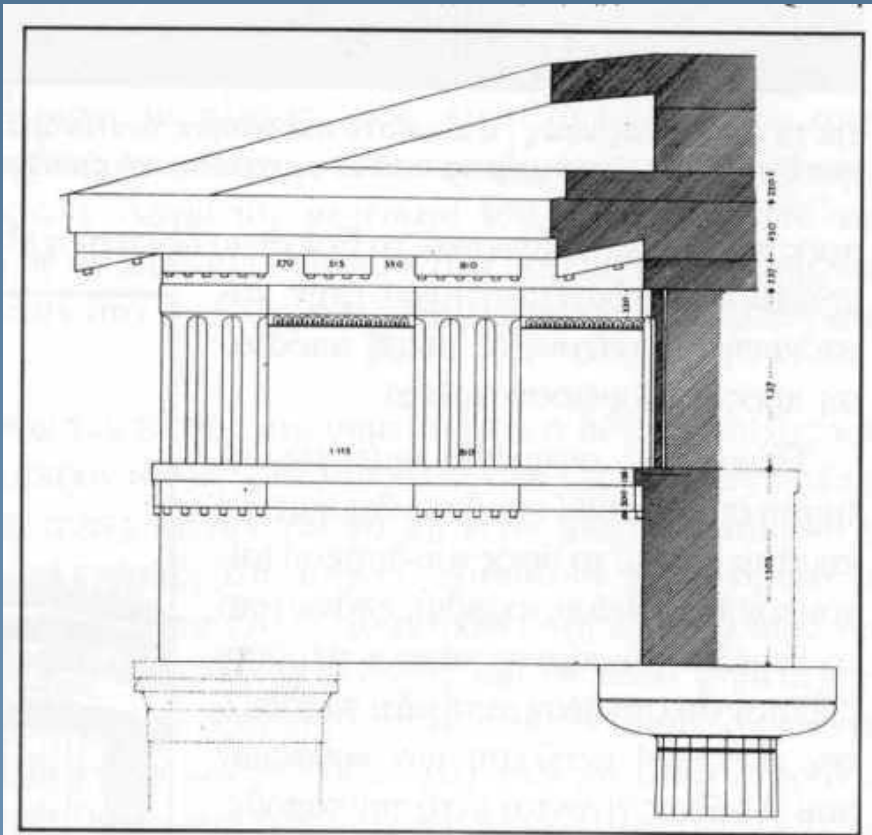
«Κτήριον Η» ή «Πρωταρχικός Παρθενών»

Εικ.18 Το "κτήριον Η" ως προκάτοχος του 'αρχαίου νεώ (Schuchhardt)

«Κτήριον Η» ή «Πρωταρχικός Παρθενών»

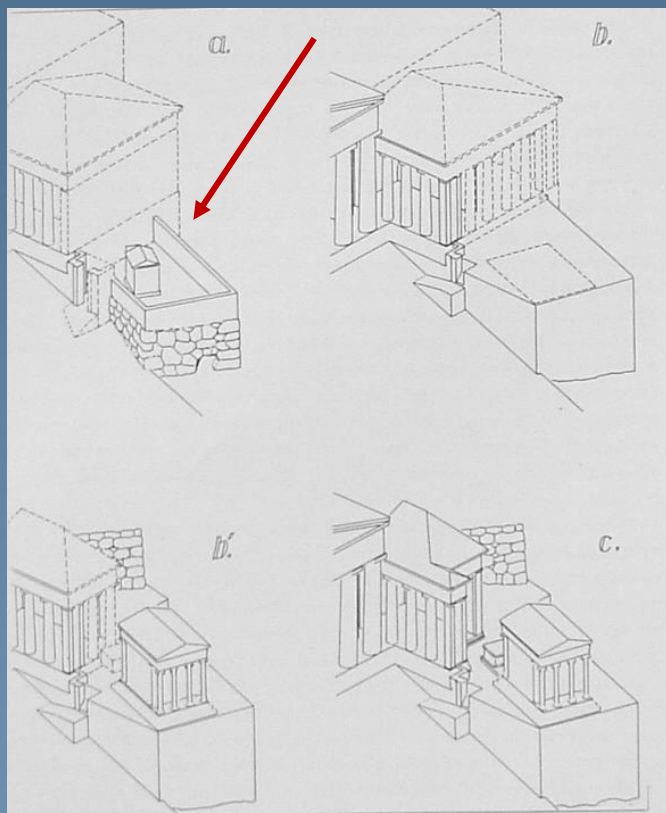

Εικ.15 Μερική αναπαράσταση της όψεως του "κτηρίου Η"
(Wiegand)

Ο ναός της Αθηνάς Νίκης

596. Φάσεις του σχεδιασμού και της οικοδόμησης της Νίκιας πτέρυγας των Προπυλαίων και του ιερού της Αθηνάς Νίκης (Μ. Κορρές 1994) α.: μυκηναϊκό στήθαιο με τον ναΐσκο της Αθηνάς Νίκης (αρχές 5ου αι.) με την μοναδική εκτελεσθείσα παραστάδα της αρχαία προβλεπόμενης πύλης. Έχει ξεκινήσει η ίδρυση του στερεοβάθι των Προπυλαίων, μετά το 437. Προβλέπεται ΝΔ πτέρυγα με κλειστό τοίχο προς τα δεξιά (αντίστοιχα με την ΒΔ πτέρυγα) - β.: υπερψωμένοι πάγος της Νίκης με πλεονεχία πρόσβαση και προβλεπόμενο ναό της Νίκης. ΝΔ πτέρυγα προβλέπεται με 4 κίονες εν παραστάδι στα δεξιά. Έχει ξεκινήσει Β πλευρά με 3 κίονες και γωνιακό πεσσό - β': ναός της Νίκης και βωμός του Καλλισφάτη. ΝΑ πτέρυγα καταργείται λόγω του Βραχυρραϊείου. ΝΔ πτέρυγα περιορίζεται λόγω συντήρησης του μισραϊκού πελαργικού τείχους - γ.: τελική κατάσταση. ΝΔ πτέρυγα επεκτεταμένη ως πρόπλο του τεμένους της Νίκης, εισέρχεται λόγω του βωμού.

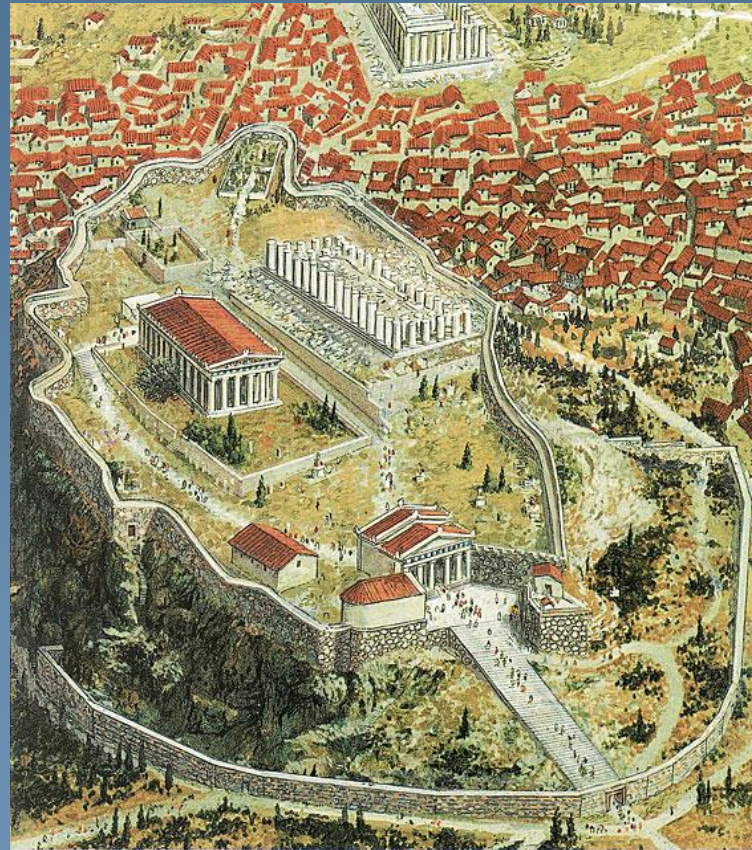

Άλλες λατρείες στην Ακρόπολη

- Δίας Πολιεύς
- Άρτεμις Βραυρωνία

Η κατοικία των τυράννων

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

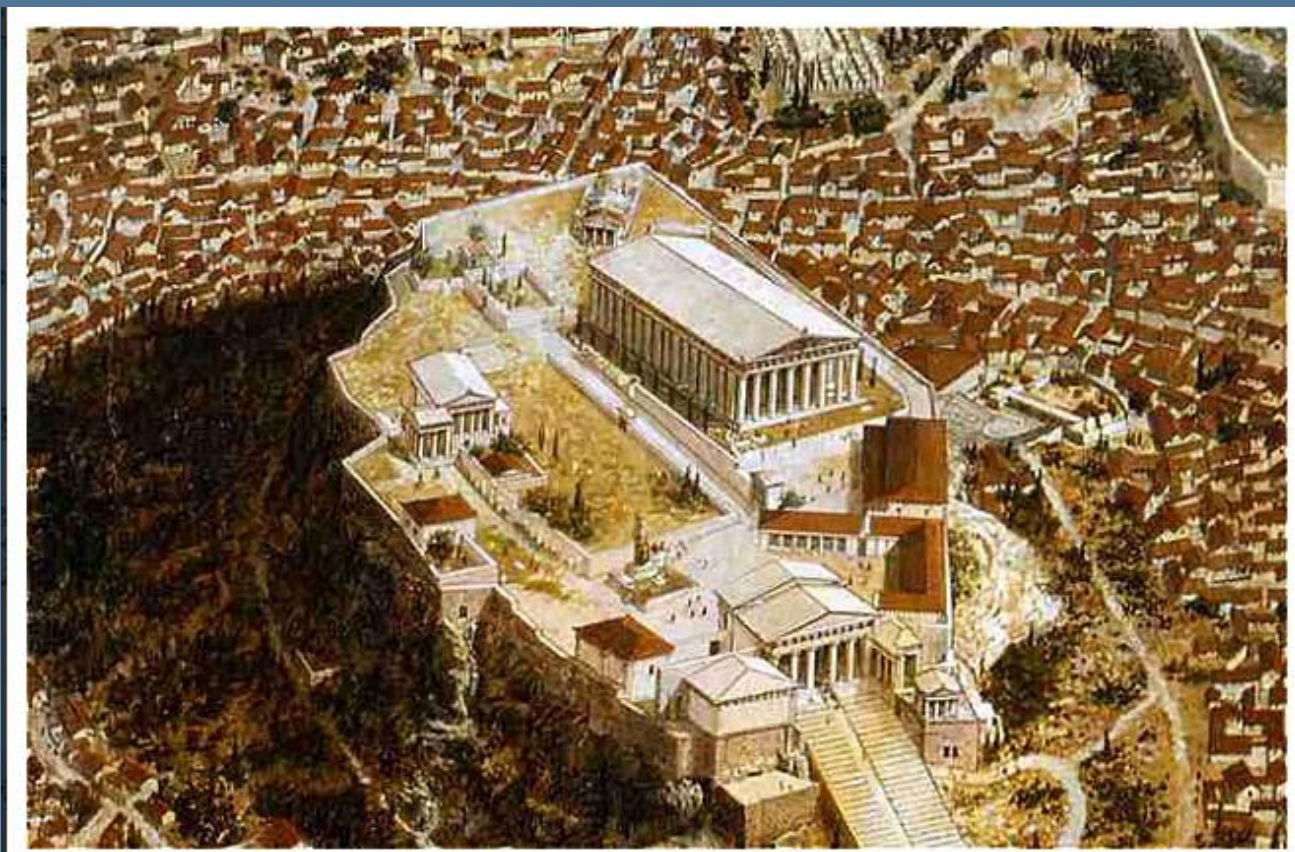

Ο ρόλος του Περικλή μετά την ειρήνη του Καλλία

- Μεταφορά του Συμμαχικού ταμείου στην Αθήνα (454 π.Χ.)

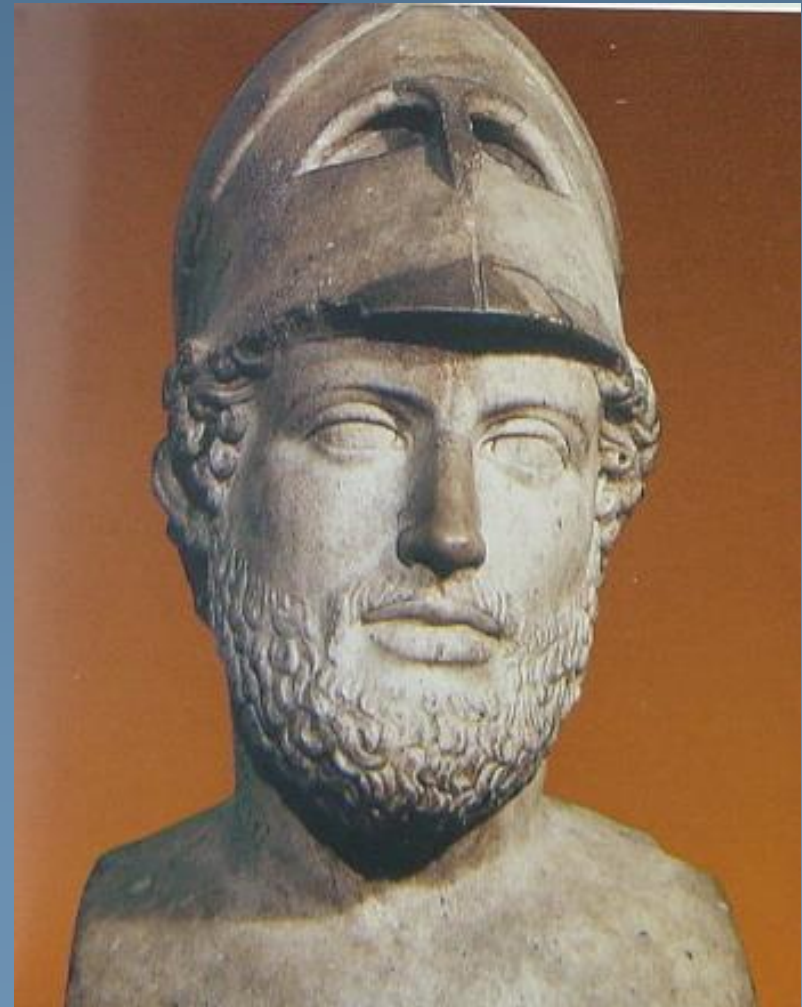
Η πολιτική του Περικλή για την ανοικοδόμηση της Ακρόπολης

http://archaeologia.eie.gr/archaeologia/gr/02_DELTIA/Acropolis.aspx

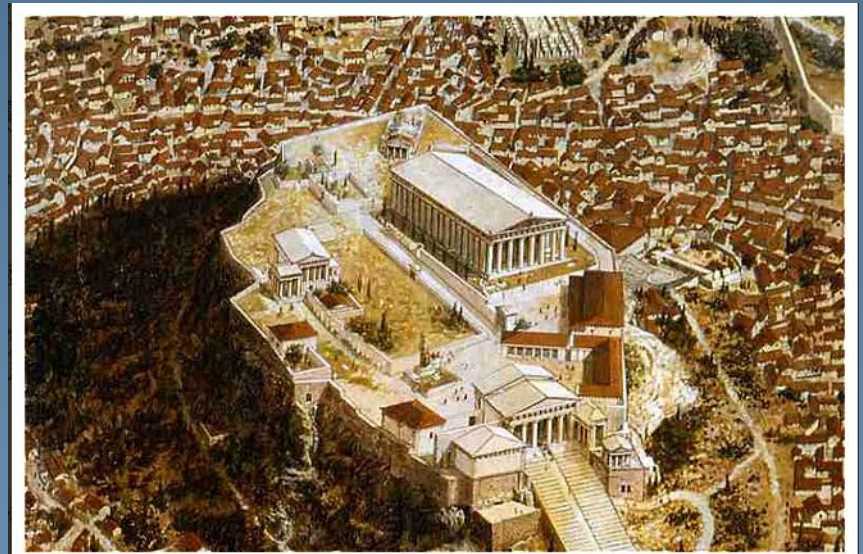
Η έναρξη του οικοδομικού προγράμματος στην Ακρόπολη

Οικοδομικό πρόγραμμα του Περικλή

- Ακρόπολη Αθήνας
- Ιερό Δήμητρας στην Ελευσίνα
- Μακρά τείχη
- Πειραιάς

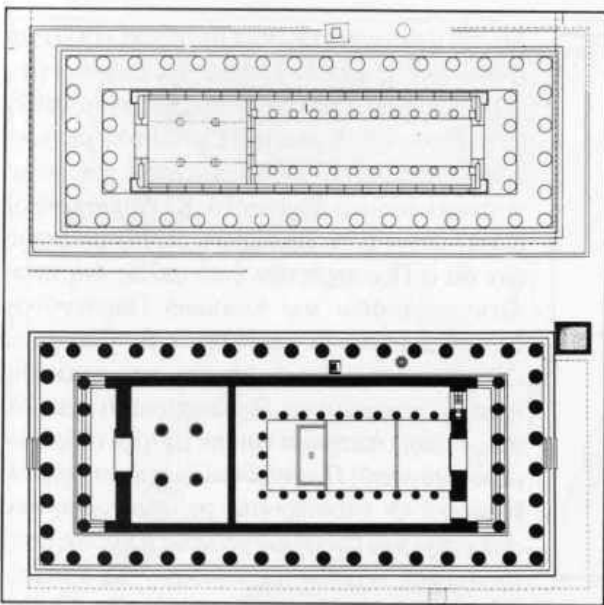

Συμπλήρωση του νότιου τείχους της Ακρόπολης

Ο Παρθενώνας (448/7-433/2 π.Χ.)

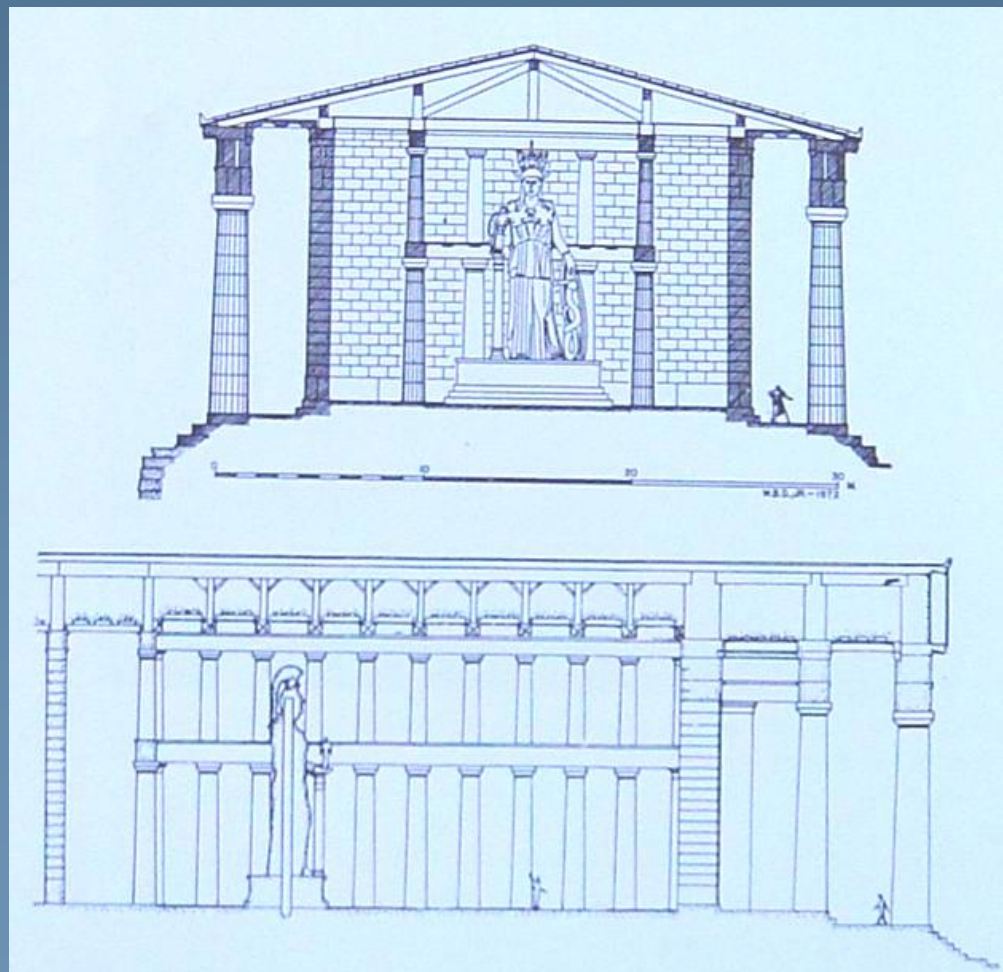

Εικ.5 άνω: Κάτοψη του Προπαρθενώνος, κάτω: Κάτοψη του Παρθενώνος

Ο Παρθενώνας και το λατρευτικό άγαλμα

Ο ρόλος του Παρθενώνα

Τρισδιάστατη αναπαράσταση του ιερού βράχου της Αθήνας

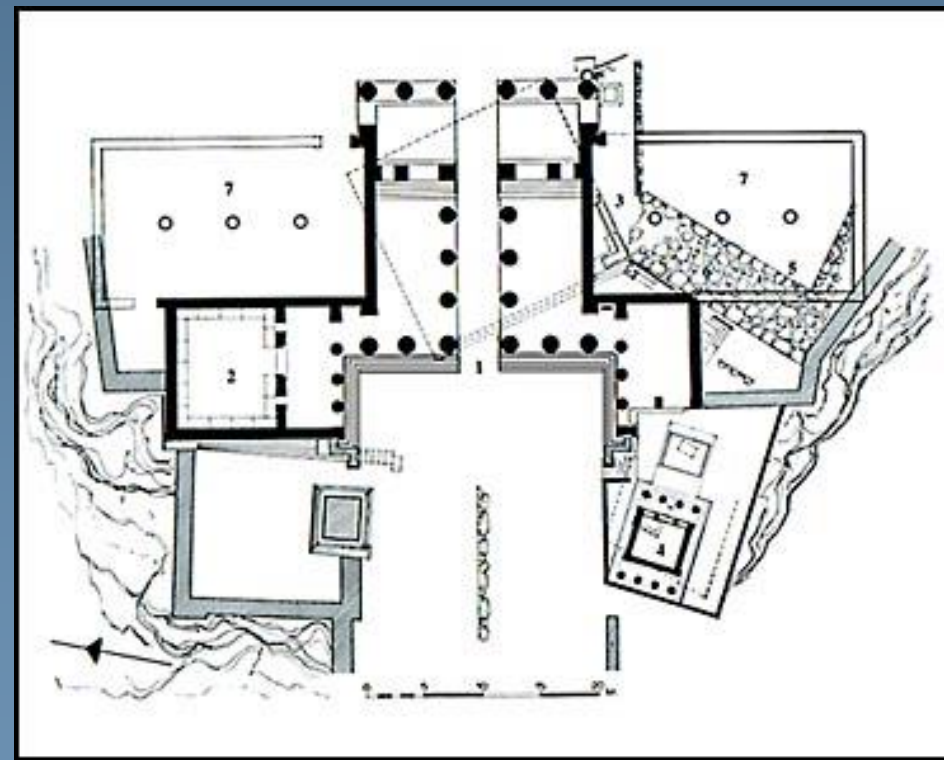

Ιερό Πανδίωνος

Προπύλαια

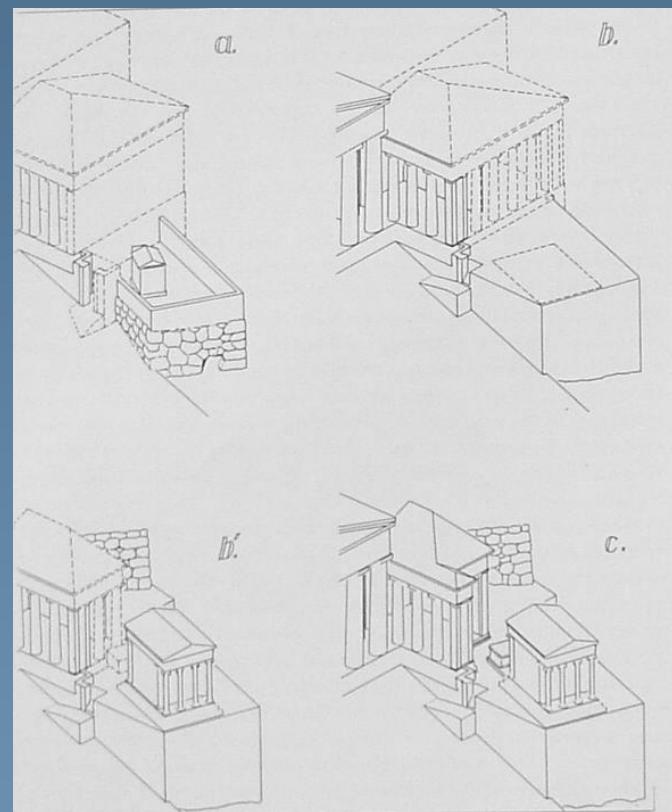
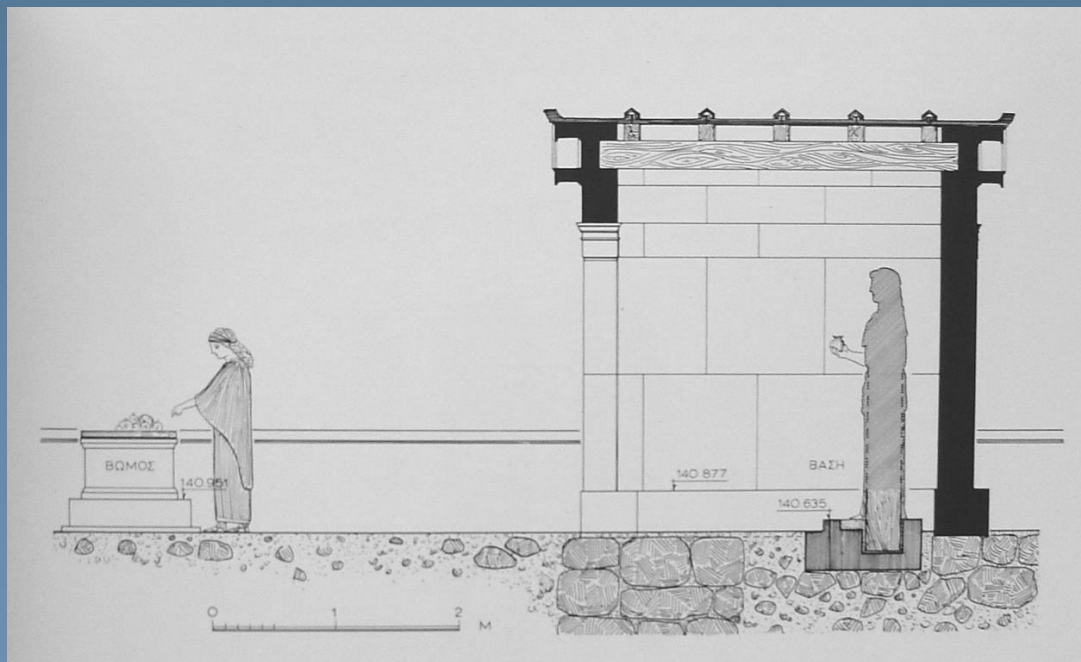
Έργα ανατολικά και βόρεια των Προπυλαίων

- Το τέμενος της Βραυρωνίας Αρτέμιδος
- Χαλκοθήκη
- Δίχωρο κτίριο βόρεια των Προπυλαίων

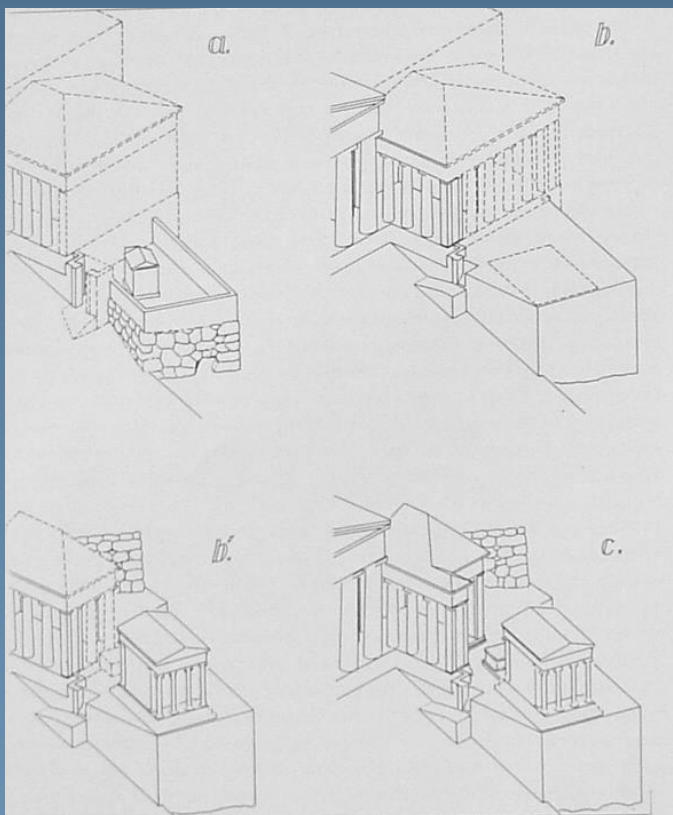
Ο ναός της Αθηνάς Νίκης (437-424 π.Χ.)

598. Φάσεις του σχεδιασμού και της οικοδόμησής της Νότιας πτέρυγας των Προπυλαίων και του ιερού της Αθηνάς Νίκης (Μ. Κορσής 1994) α.: μυκηναϊκό στήθαιο με τον ναΐσκο της Αθηνάς Νίκης (αρχές 5ου αι.) με την μοναδική εκτελεσθείσα παραστάδα της αρχαία προβλεπόμενης πόλης. Έχει ξεκινήσει η ίδρυση του στερεοβάτη των Προπυλαίων, μετά το 437. Προβλέπεται ΝΑ πτέρυγα με κλειστό τοίχο προς τα δυτικά (αντίστοιχα με την ΒΔ πτέρυγα) - β.: υπερυψωμένος πύργος της Νίκης με πλευρική πρόσβαση και προβλεπόμενο ναό της Νίκης. ΝΔ πτέρυγα προβλέπεται με 4 κίονες εν παραστάδι στα δυτικά. Έχει ξεκινήσει Β πλευρά με 3 κίονες και γωνιακό πεσσό - β': ναός της Νίκης και βωμός του Καλλιμάχτη. ΝΑ πτέρυγα καταργείται λόγω του Βραυρονείου. ΝΔ πτέρυγα περιορίστηκε λόγω συντήρησης του μυκηναϊκού πελαργικού τείχους - c.: τελική κατάσταση: ΝΔ πτέρυγα επεκταμένη ως πρόπυλο του τεμένους της Νίκης, εισέχει λόγω του βωμού.

Ο ναός της Αθηνάς Νίκης

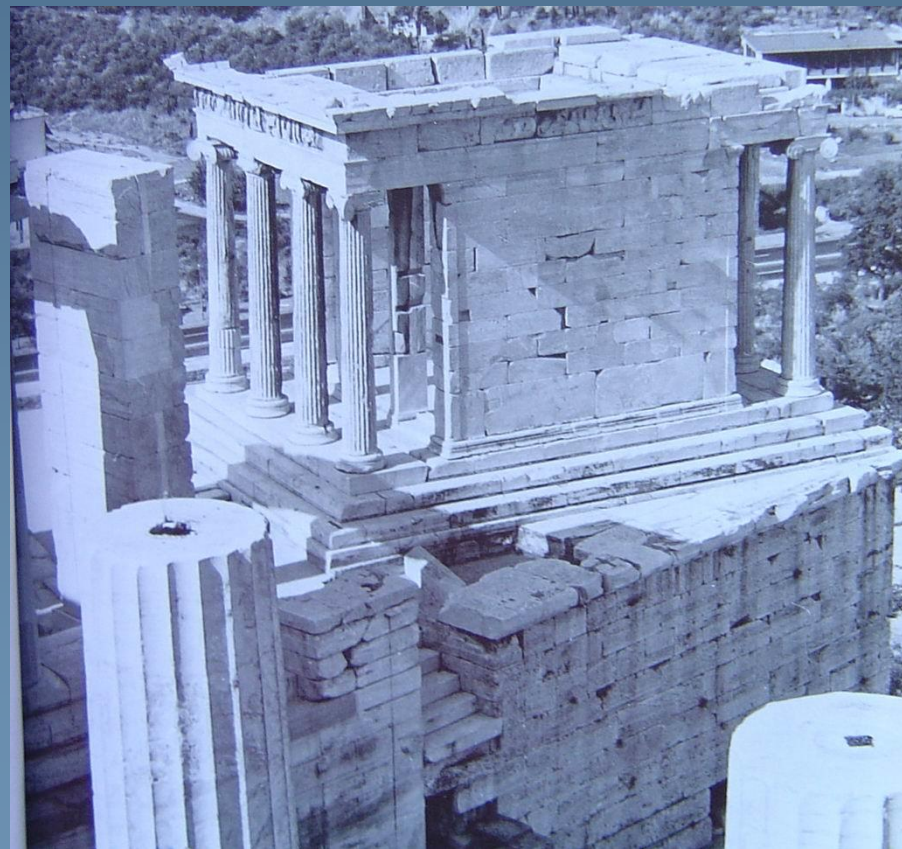
590. Φάσεις του σχεδιασμού και της οικοδόμησης της Νότιας πτέρυγας των Προπυλαίων και του ιερού της Αθηνάς Νίκης (Μ. Κορρές 1994) α.: μυκηναϊκό στήθαιο με τον ναύλοκο της Αθηνάς Νίκης (αρχές 5ου αι.) με την μοναδική εκτελεσθείσα παραστάδα της αρχαία προβλεπόμενης πύλης. Έχει ξεκινήσει η ίδρυση του στεροβάτη των Προπυλαίων, μετά το 437. Προβλέπεται ΝΑ πτέρυγα με κλειστό τοίχο προς τα δυτικά (αντίστοιχα με την ΒΔ πτέρυγα) - β.: υπεργυρισμένος πάργος της Νίκης με πλευρική πρόσβαση και προβλεπόμενο ναό της Νίκης. ΝΔ πτέρυγα προβλέπεται με 4 κίονες εν παραστάδι στα δυτικά. Έχει ξεκινήσει Β πλευρά με 3 κίονες και γωνιακό πεσσό - β': ναός της Νίκης και βωμιός του Καλλικράτη. ΝΑ πτέρυγα καταργείται λόγω του Βραυρονείου. ΝΔ πτέρυγα περσιόσπριε λόγω συντήρησης του μυκηναϊκού πελαργικού τείχους - ε.: τελική κατάσταση. ΝΔ πτέρυγα επεκτεταμένη ως πρόπυλο του τεμένους της Νίκης, εισέχει λόγω του βωμιού.

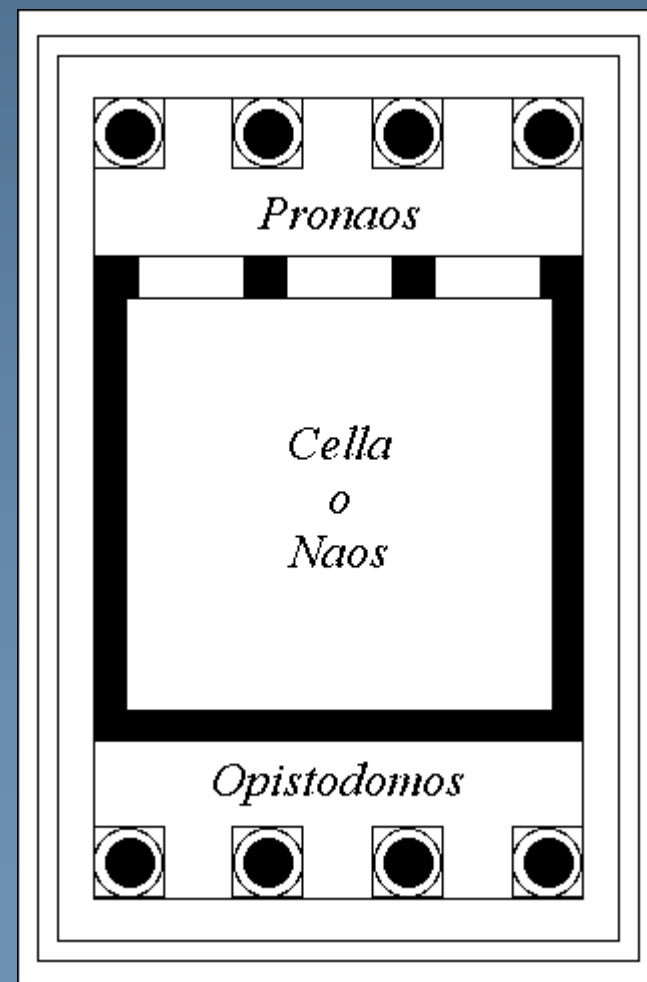
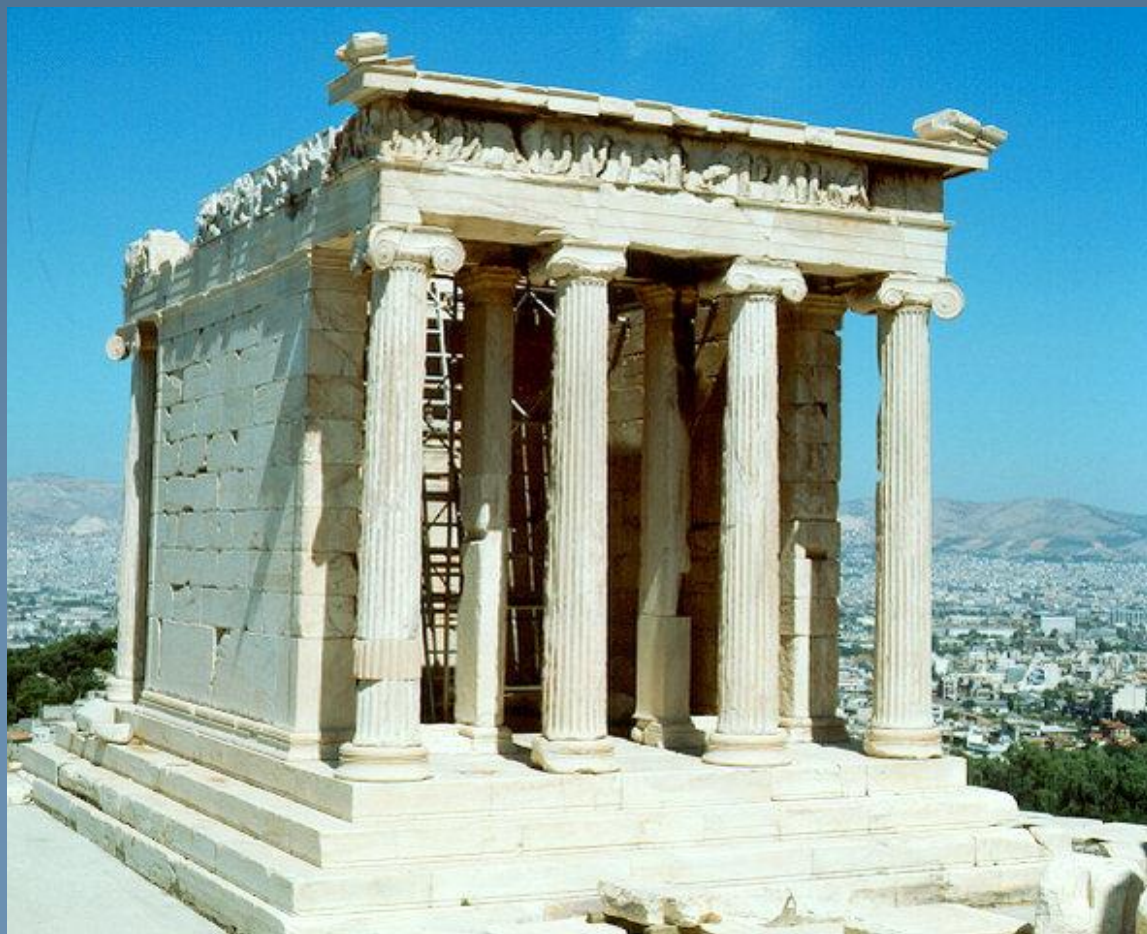
Το ψήφισμα για την οικοδόμηση του κλασικού ναού

- [Λεοντίς ἐπρυτάνευε]
- [ἔδοχσεν τεί βολεῖ καὶ το]ι [δέ]μο[ι· ...]
- [...7... ἐπεστάτε, Γλ]αῦκος εἶπε· [τεί]
- [ἌθENAΐαι τεί Νί]κει *χιέρεαν* *hè àγ* [κλ]-
- 5 [ερομένε λάχε]ι ἔχς ἌθENAΐον *χαπα[σο]-*
- [ν καθίστα]σθαι καὶ τὸ *χιερὸν* θυροῦσα-
- ι καθ' ὃ τι ἂν Καλλικράτες χσυγγράφσ-
- ει· ἀπομισθοῦσαι δὲ τὸς πολετὰς ἐπὶ τ-
- εῖς Λεοντίδος πρυτανείας. φέρεν δὲ τ-
- 10 ἐν *χιέρεαν* πεντέκοντα δραχμὰς καὶ
- τὰ σκέλε καὶ τὰ δέρματα φέρεν τὸν δε-
- μοσίον· νεὸν δὲ οἰκοδομέσαι καθ' ὃ τι
- ἂν Καλλικράτες χσυγγράφσει καὶ βο-
- μὸν λίθινον *vacat*
- 15 *χεστιαῖος* εἶπε· τρεῖς ἄνδρας *χελέσθ-*
- αι ἐγ βολεῖς· τούτος δὲ μετ[ὰ] Καλλικρά-
- [το]ς χσυγγράφσαντας ἐπ[ιδείχσαι τε]-
- [ι βολ]εῖ καθ' ὃ τι ἀπομ[ισθο]θέσεται ..]
- [..6...]ει τὸ σ — — — — —
- 20 — — — — —

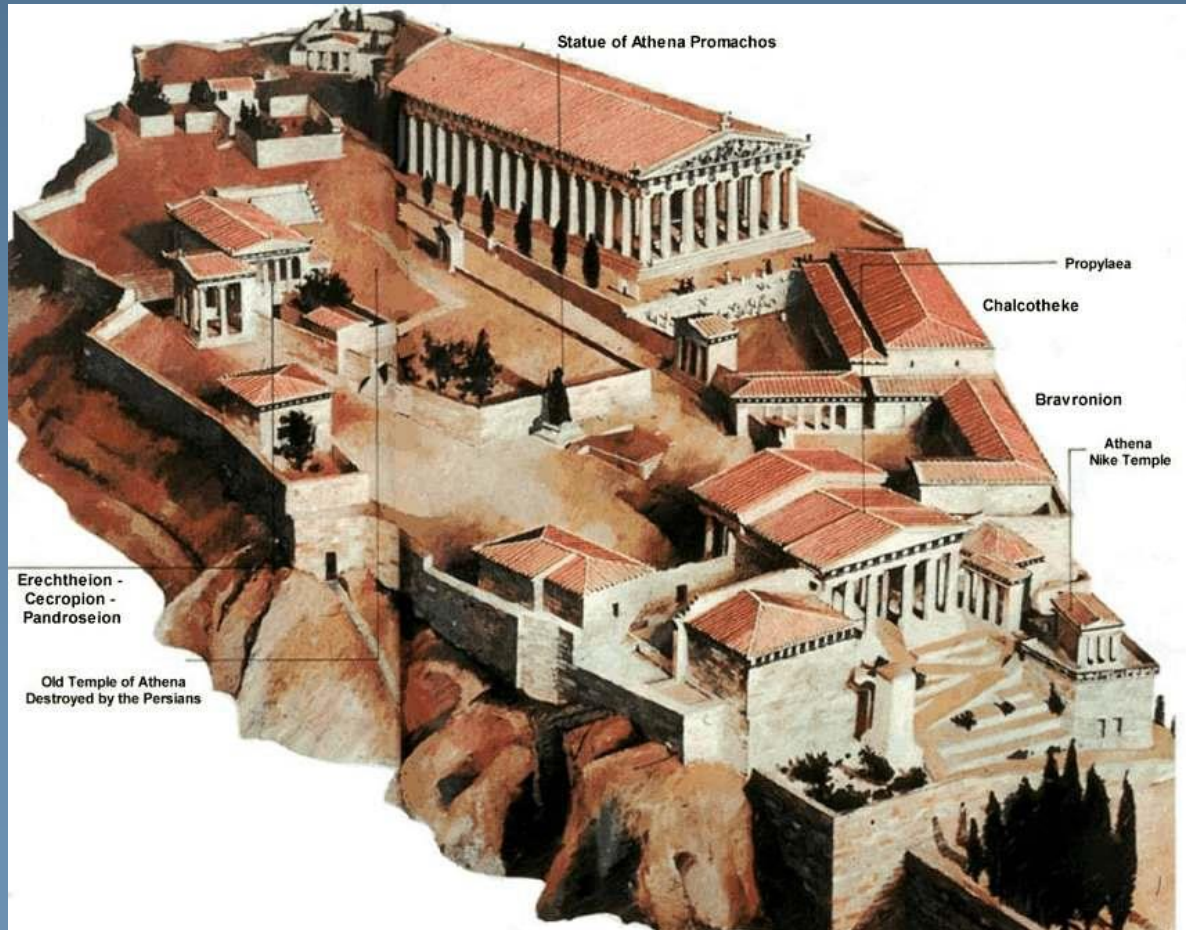

Η χρονολόγηση της κατασκευής του ναού της Αθηνάς Νίκης

Το ιερό στην Ακρόπολη της Αθήνας κατά τους ελληνοιστικούς χρόνους

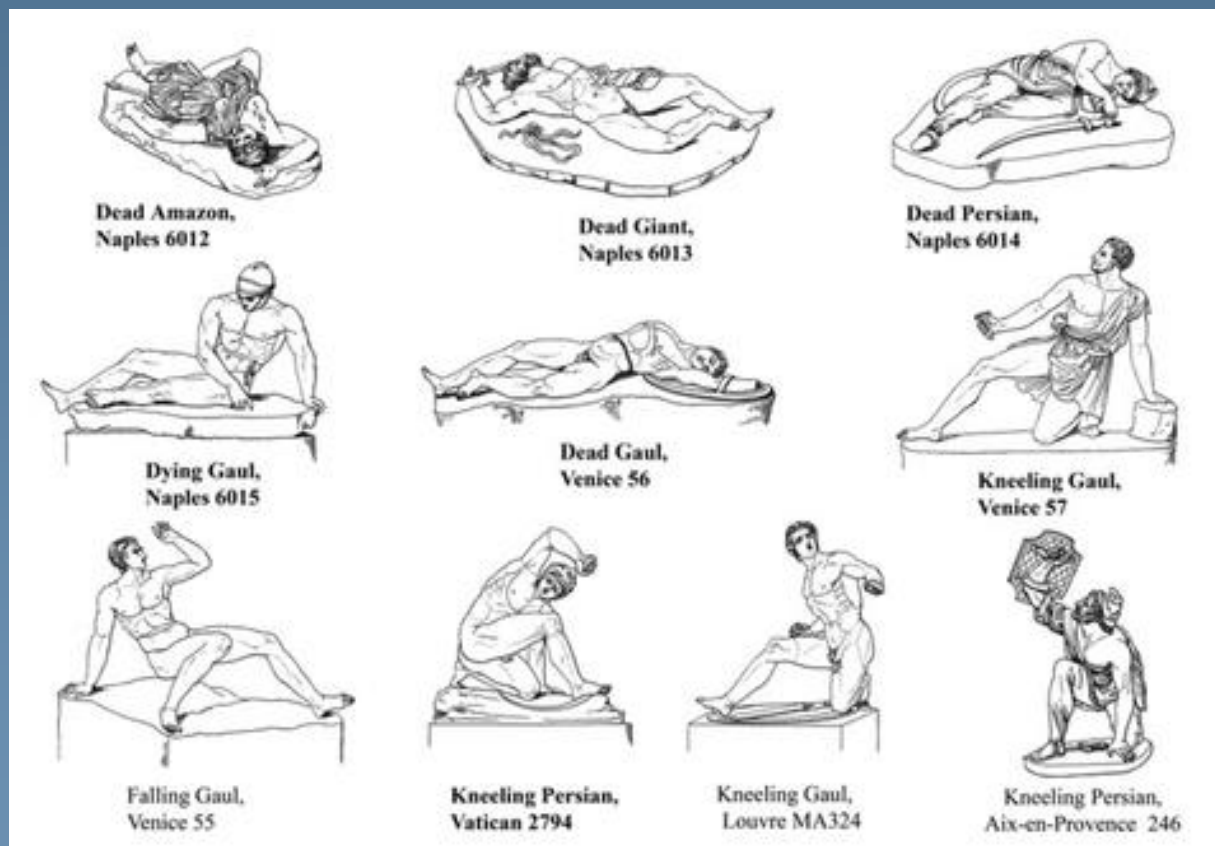

Ο Παρθενώνας και το Ερέχθειο κατά τους ελληνοιστικούς χρόνους

- Ανάθημα Μ. Αλεξάνδρου στον Παρθενώνα
- Καταστροφή Ερεχθείου από πυρκαγιά (3^{ος} αι. π.Χ.)

Το μικρό ανάθημα των Δελφών στην Ακρόπολη της Αθήνας

Σχεδιαστική αναπαράσταση των αγαλμάτων των Γαλατών
(Overbeck 1882, εικ. 124).

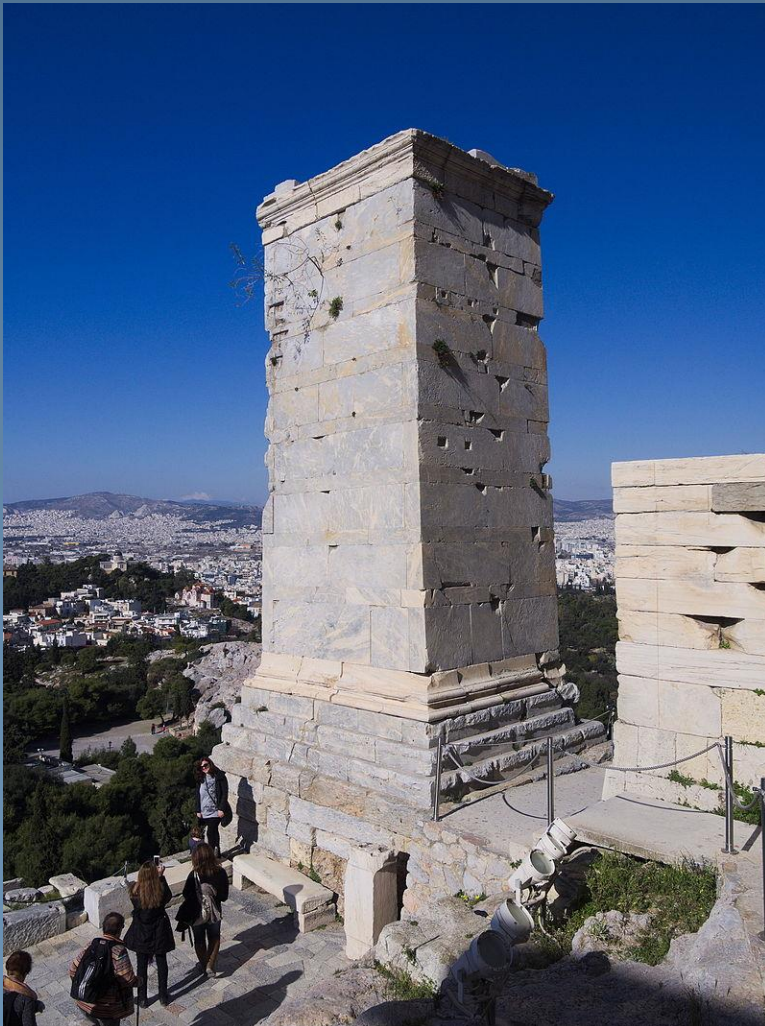
Οι νεκροί «βάρβαροι»

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Νάπολης: νεκρή Αμαζόνα,
νεκρός Πέρσης, Γαλάτης που ψυχορραγεί, νεκρός
Γίγαντας

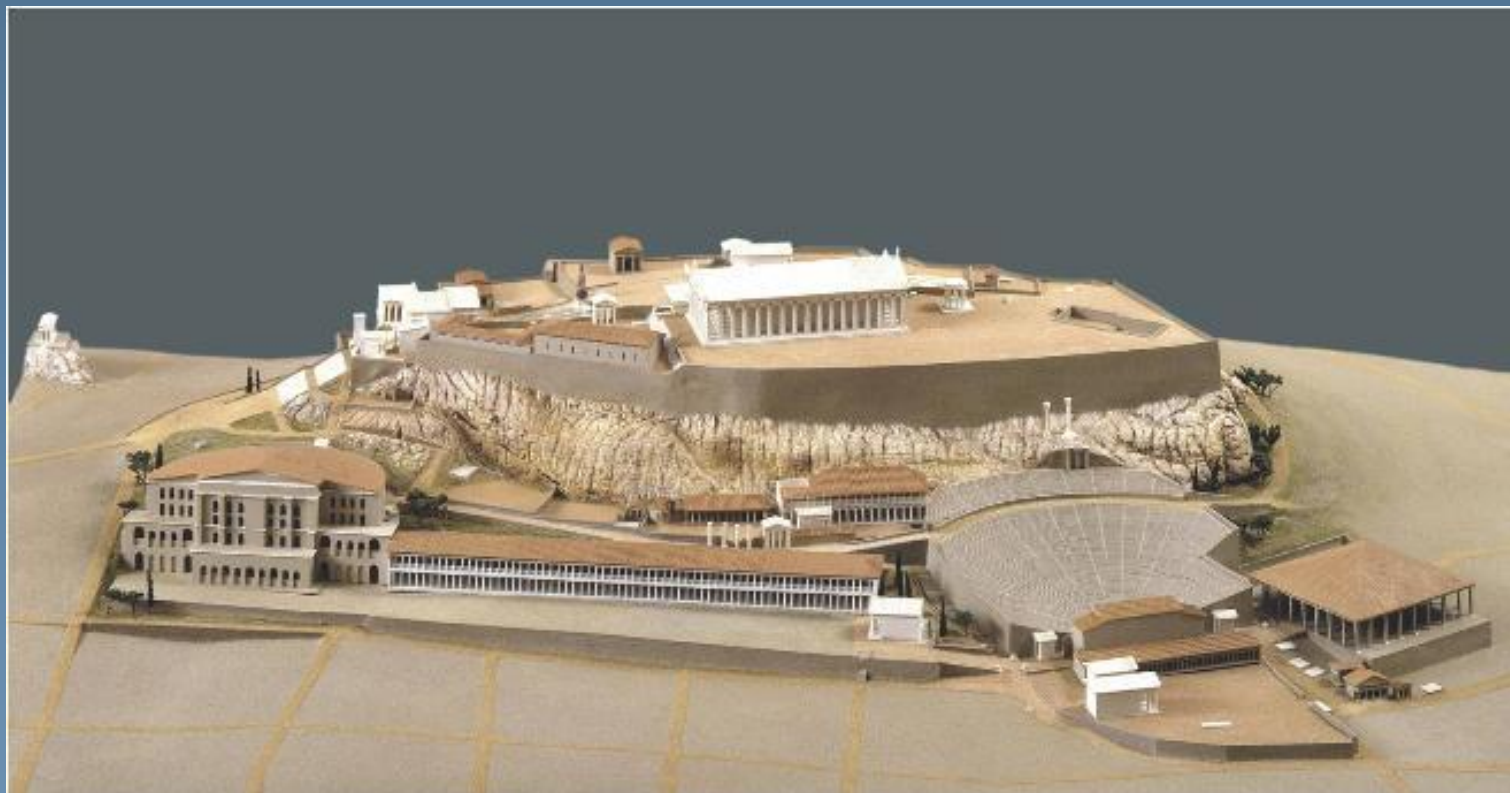
Το βάθρο του μνημείου του Ευμένη Β΄

Από C messier - Έργο αυτού που το ανεβάζει, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=46969809>

Ο ιερός βράχος και η νότια κλιτύ τον 2^ο αι. π.Χ.)

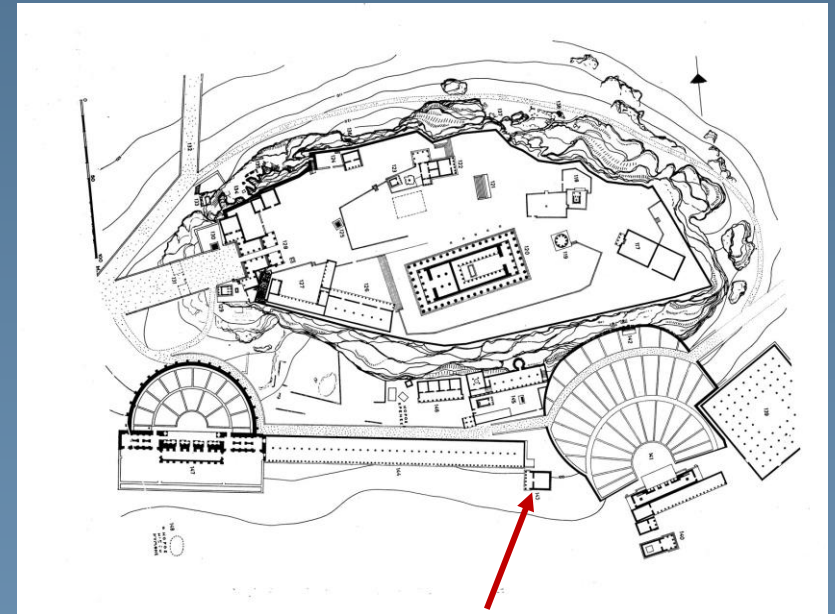

Η ΝΟΤΙΑ ΚΛΙΤΥ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Το ιερό του Διονύσου Ελευθερέως

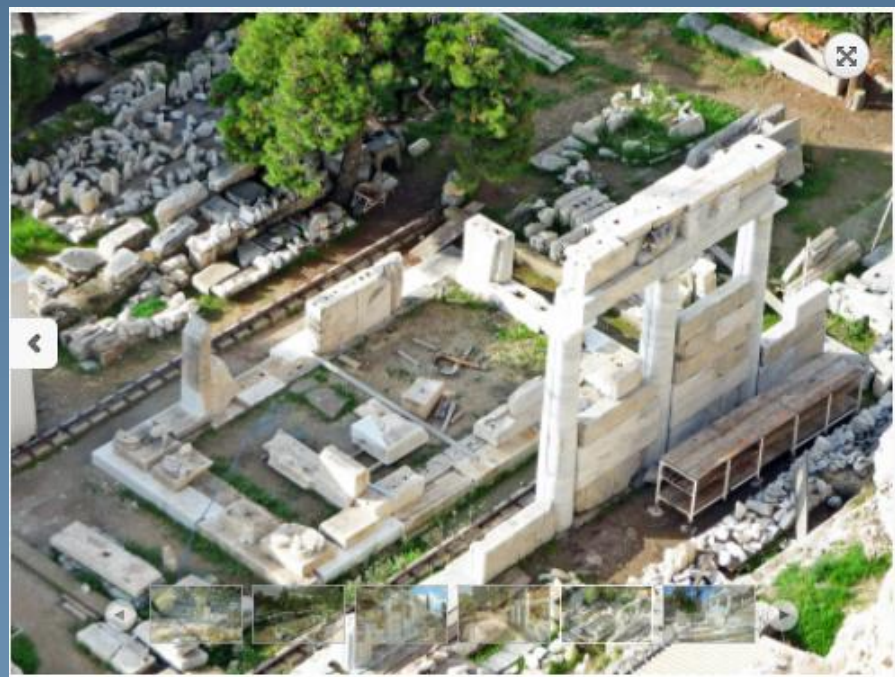
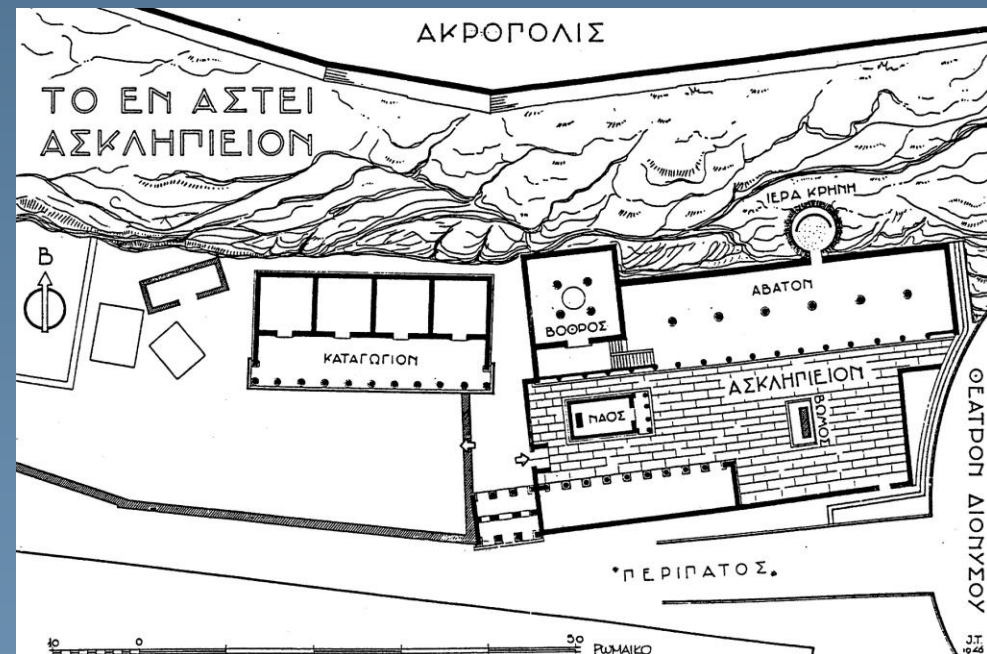
Το Ασκληπιείο

Κάτοψη του Ασκληπιείου

Ο αναστυλωμένος ναός του Ασκληπιού

[https://www.culture.gov.gr/el/service/SitePages/view.aspx?ilD=1332#prettyPhoto\[Gallery\]/4/](https://www.culture.gov.gr/el/service/SitePages/view.aspx?ilD=1332#prettyPhoto[Gallery]/4/)

Το θέατρο του Διονύσου

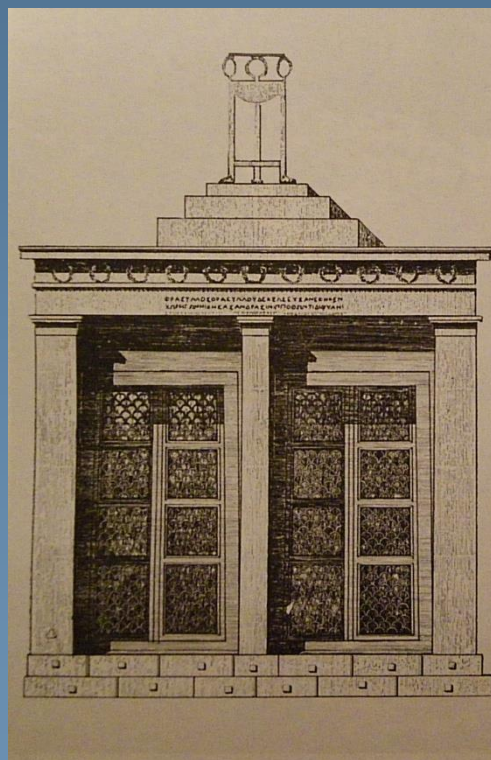

Το χορηγικό μνημείο του Νικία

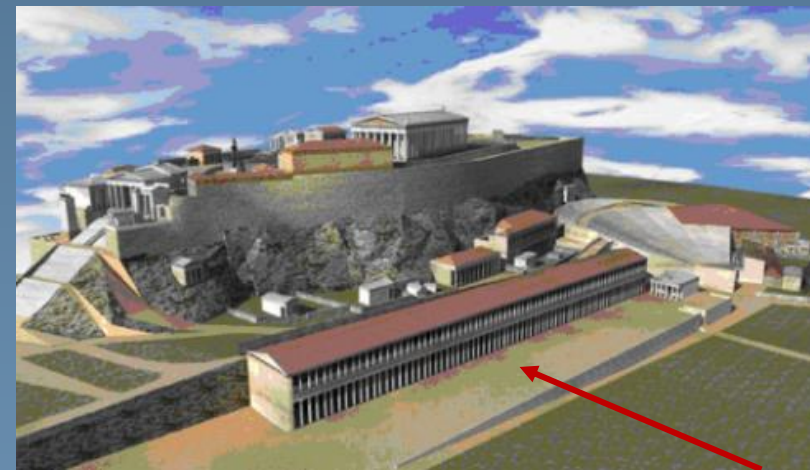

Το χορηγικό μνημείο του Θρασύλλου

Η στοά του Ευμένους Β΄

Η ΒΟΡΕΙΑ ΚΛΙΤΥΣ

Σπήλαια Πανός, Διός, Απόλλωνα Υπακράιου

Το ιερό της Αφροδίτης και του Έρωτα

http://odysseus.culture.gr/h/2/gh2562.jsp?obj_id=19818&mm_id=18433

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΛΙΤΥΣ

Το ιερό της Αγλαύρου

